

Propadnutí peněžité záruky

Při zkoumání celkového přístupu obviněného k trestnímu řízení a plnění povinností v souvislosti s úkony tohoto řízení - to vše ve vztahu k rozhodování o propadnutí peněžité záruky - lze přihlídnout i k následnému chování obviněného.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 97/2003, ze dne 24.7.2003)

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném zasedání stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněného A. Š., proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. října 1999, č. j. 2 To 139/99-4236, a rozhodl podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř., tak, že stížnost pro porušení zákona zamítl.

Z odůvodnění :

Usnesením Městského soudu v Brně ze dne 29. 4. 1995, č. j. 7 Nt 3883/95-75, byl obviněný A. Š. podle § 73a odst. 1 tr. ř. ponechán na svobodě za současného přijetí peněžité záruky určené soudem ve výši 1.000.000,- Kč, kterou složil na účet Městského soudu v Brně prostřednictvím svého obhájce dne 29. 4. 1995, když byly dány důvody vazby podle § 67 písm. a) tr. ř. Podle § 73 odst. 1 písm. b) tr. ř. a contrario nebyl písemný slib obviněného A. Š. přijatý. A. Š. byl v té době stíhán vyšetřovatelem KÚV Policie ČR B. pro pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 k § 250 odst. 1, odst. 4 tr. zák., jehož se měl dopustit společně s dalšími obviněnými R. V. a J. P. dne 23. 3. 1994 v B. jednáním uvedeným ve sděleném obvinění, jímž měla být způsobena škoda ve výši 12.190.064,- Kč.

Krajské státní zastupitelství v Brně podalo posléze na obviněného A. Š. obžalobu, při jejímž projednávání Krajský soud v Brně usnesením ze dne 16. 8. 1999, č. j. 40 T 5/97-4034, rozhodl podle § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř., že peněžitá záruka složená obviněným A. Š. dne 29. 4. 1995 na účet Městského soudu v Brně ve výši 1.000.000,- Kč náhradou za vazbu podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., na základě níž byl propuštěn ze zadržení na svobodu, připadá státu. V odůvodnění usnesení krajský soud uvedl, že obviněný A. Š. se jako jediný nedostavil dne 16. 8. 1999 v 8.30 hod. k hlavnímu líčení, přičemž prostřednictvím svého obhájce sdělil, že je na cestě k soudu. Obviněný sice později tvrdil, že se snažil dovolat předsedy senátu, kterého však v kanceláři nezastihl, avšak toto je v rozporu s obsahem zjištění, uvedeném v úředním záznamu (č. l. 4027). V 9.07 hod. se obviněný telefonicky s předsedou senátu zkontaktoval a tvrdil, že je již na cestě a že se včas nedostavil z důvodů závažných, pro jeho firmu životních, které dále nspecifikoval a žádal, aby bylo jednáno v jeho nepřítomnosti. Po upozornění na nezbytnost jeho přítomnosti na jednání, bez níž nelze hlavní líčení zahájit, slíbil, že se dostaví v době mezi 10.00 až 10.30 hod., avšak nakonec se dostavil až v 10.58 hod. Důvody své nepřítomnosti, přestože byl k tomu opakovaně soudem vyzván, nebyl schopen jakkoli doložit ani konkretizovat a nadále požadoval, aby bylo jednáno v jeho nepřítomnosti, přičemž soud shledal toto jednání obviněného jako účelové ve snaze prodloužit a mařit průběh řízení. Současně dalším usnesením z téhož dne č. j. 40 T 5/97-4027 vzal krajský soud obviněného A. Š. z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. do vazby.

Tato usnesení však nenabyla právní moci. Na podkladě stížností obviněného A. Š. Vrchní soud v Olomouci usneseními ze dne 10. 9. 1999, čj. 2 To 128/99-4140 a 4155, napadená usnesení zrušil, na základě čehož byl obviněný z vazby propuštěn a pokud jde o rozhodnutí o propadnutí záruky státu

Krajskému soudu v Brně, uložil věc znovu projednat a rozhodnout. V odůvodnění příslušného usnesení se požaduje zjistit, zda opožděné nedostavení se k hlavnímu líčení bylo ze strany obviněného zaviněné a vzhledem k formě zavinění pak zvážil důvody pro postup podle § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř., přičemž omluvou jednání obžalovaného mohou být toliko důvody velmi vážné.

Krajský soud v Brně po opětovném projednání věci usnesením ze dne 20. 9. 1999, č. j. 40 T 5/97-4201, však znovu rozhodl tak, že v souladu s ustanovením § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř. (ve výroku citovaného usnesení je chybně uvedeno § 73 odst. 3 písm. b) tr. ř.) uvedená peněžitá záruka, složená náhradou za vazbu, připadá státu, když dospěl k závěru, že obviněným uvedené důvody, z nichž je zřejmé, že upřednostnil své osobní záležitosti, nemohou obstát a nemohou jej omluvit z neúčasti u hlavního líčení. V odůvodnění tohoto usnesení je dále uvedeno, že obviněný se úmyslně nedostavil k hlavnímu líčení, v důsledku čehož nemohlo dojít včas k jeho zahájení a provedení důkazních prostředků, čímž došlo k dalšímu prodloužení trestního řízení, v němž je jeden z obžalovaných již takřka 3 roky ve vazbě a samotné řízení trvá již přes pět let. Je přitom zřejmé, že obviněný Š. se svým chováním a přístupem k trestnímu řízení připojil k obdobnému jednání spoluobžalovaných poté, co bylo negativně rozhodnuto o jeho žádosti na vrácení peněžitě záruky.

Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 4. října 1999, č. j. 2 To 139/99-4236, pak stížnost obviněného A. Š. proti výše uvedenému usnesení podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl. V odůvodnění svého usnesení vrchní soud uvedl, že obviněný A. Š. se vydal na cestu ke Krajskému soudu v Brně tak pozdě, že nebyl schopen se k němu včas dostavit, o čemž svědčí fakt, že ještě v 9.07 hod. tvrdil předsedovi senátu, že je na cestě a dostaví se do 10.00 hod. Tvrzené technické potíže s vozidlem nebyly tedy ještě zjištěny a z hlediska včasného dostavení se k úkonům trestního řízení jsou zcela irelevantní a mohou mít tak pouze vliv na délku celkového zpoždění obžalovaného, přičemž je konstatováno, že při přípravě cesty k hlavnímu líčení je nutno do jisté míry s technickými problémy počítat. K vyřešení otázky, zda nedostavení se obžalovaného k danému úkonu bylo zaviněné či nikoliv, zaujal Vrchní soud v Olomouci ten názor, že důvody, které zapříčinily pozdní vydání se obžalovaného na cestu ke krajskému soudu, nejsou dostatečné proto, aby neúčast obžalovaného u daného úkonu mohly omluvit. Obviněný Š. dle svých tvrzení musel řešit závažné problémy, týkající se podnikání své firmy, ale tyto problémy nebyly vůbec akutní, neboť byly vyvolány déle trvajícím neplacením nájemného a nemohly být tedy v daném případě řešeny na úkor hlavního líčení vedeného v tak závažné trestní věci. Vrchní soud v Olomouci konstatoval, že se jednalo o jednání úmyslné, neboť obžalovaný si byl nepochybně vědom toho, že se k hlavnímu líčení dostavit musí, což nakonec i připouští v odůvodnění podané stížnosti. K námitce, že se jednalo o exces jednorázový Vrchní soud uvádí, že i tak se jedná o velmi závažné narušení průběhu trestního řízení v dané trestní věci, a proto podmínky pro aplikaci ustanovení § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř. splněny byly. Pokud obviněný namítá, že k danému úkonu se dostavil, byť opožděně, zastává vrchní soud názor, že přijetí takového výkladu by mělo za následek, že by bylo možno mařit úkony trestního řízení tím způsobem, že by se ten, jehož se úkon týká, k těmto dostavoval se značným časovým zpožděním, což by na jedné straně vedlo k jejich zmaření a na druhé straně by to vedlo k nemožnosti aplikace ustanovení § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř.

Pro úplnost je třeba dodat, že obviněný A. Š. byl rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 17. 11. 1999, č. j. 40 T 5/97-4590, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 6. 2000, č. j. 2 To 57/2000-4934, uznán vinným pokusem trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 8 odst. 1, § 148 odst. 2, odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. zák., ve znění zák. č. [253/1997](#) Sb., jehož se dopustil tím, že spolu se spoluobžalovaným R. V. a samostatně stíhaným J. P., v období od založení firmy A. D. C., s. r. o., B., dne 23. 3. 1994 s podvodným úmyslem vylákat z Finančního úřadu B. odpočet DPH ve výši 12.190.000,-Kč, po vyhotovení fingovaných dokladů o nákupu drahých kamenů a perel od soukromého podnikatele Z. O., bytem F.-M., obžalovaným J. P. s datem 2. 4. 1994 a poté od obžalovaného J. P. firmě A. D. C., s. r. o., společníků obžalovaných R. V. a

A. Š. s datem 14. 4. 1994 a o jejich prodeji firmou A. D. C., s. r. o., do zahraničí dne 24. 5. 1994 neexistující firmě S. A. C. e. B., když jen s nepatrnou odchylkou byl tento soubor drahých kamenů a perel totožný se zbožím, jehož držitelem byl obžalovaný R. V., již v roce 1992, přičemž požadovaná částka v přiznání k dani z přidané hodnoty za období března 1994 podaném dne 20. 4. 1994 obžalovaným R. V. a dne 16. 5. 1994 podepsaném R. V. dne 12. 4. 1994 ve výši 12.190.000,- Kč, nebyla Finančním úřadem B. vyplacena z důvodu neprokázání původu uvedeného zboží. Za to byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 7 roků, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu soukromého podnikání v oborech koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, činnost zprostředkovatelská a nákup a prodej nemovitostí na dobu 8 roků. S výkonem těchto trestů však dosud nebylo započato. Krajský soud v Brně sice vydal dne 13. 12. 2000 příkaz, aby byl obviněný A. Š. dodán do výkonu trestu odnětí svobody, tento příkaz však dosud nebyl realizován, protože obviněný je od té doby neznámého pobytu.

Proti pravomocnému usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. října 1999, čj. 2 To 139/99-4236, podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného A. Š.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti uvedl, že cit. usnesením, kdy vrchní soud zamítl stížnost obviněného A. Š. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 9. 1999, č. j. 40 T 5/97-4201, jímž bylo rozhodnuto tak, že podle § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř. (v usnesení chybně uvedeno podle § 73 odst. 3 písm. b) tr. ř.) peněžitá záruka složená obviněným A. Š. na účet Městského soudu v Brně ve výši 1.000.000,- Kč dne 29. 4. 1995, přijatá Městským soudem v Brně náhradou za vazbu podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř., na základě níž byl obviněný A. Š. dne 29. 4. 1995 propuštěn ze zadržení na svobodu, připadá státu, byl porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a jemu předcházejícím usnesením Krajského soudu v Brně též v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř., v neprospěch obviněného A. Š. S poukazem na protokol o hlavním líčení dne 16. 8. 1999 stěžovatel uvádí, že po zahájení hlavního líčení v 11.05 hod. se v jeho úvodu obviněný Š. soudu omluvil a požádal o možnost konat hlavní líčení bez jeho přítomnosti s odůvodněním, že se jeho firma dostala do neočekávaných vážných problémů, které musí osobně řešit, vedle závažných osobních záležitostí. Na tuto žádost reagoval předseda senátu vyhlášením usnesení o jeho vzetí do vazby z důvodu uvedeného v ustanovení § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. a poté hlavní líčení v 11.13 hod. přerušil s tím, že pokračováno bude ve 13.00 hod., k čemuž také došlo a do 15.37 hod. byly provedeny veškeré úkony naplánované k provedení v tomto hlavním líčení.

Stěžovatel dále cituje ustanovení § 73a odst. 3 tr. ř., účinného před novelou provedenou zák. č. [265/2001](#) Sb., které interpretuje tak, že zákonodárce postavil do stejné roviny všechny čtyři důvody, pro které může připadnout peněžitá záruka státu, přičemž ze znění zákona vyplývá totožný stupeň závažnosti všech čtyř důvodů. Tato skutečnost vystupuje do popředí zejména v případě ustanovení § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř., kdy zaviněné nedostavení k úkonu trestního řízení se musí vyznačovat intenzitou srovnatelnou s uprchnutím, skrýváním se, pokračováním v trestné činnosti, dokonáním trestného činu atd. Ministr spravedlnosti ve svém mimořádném opravném prostředku nezpochybňuje opožděné dostavení se obviněného A. Š. dne 16. 8. 1999 k hlavnímu líčení, avšak poukazuje na skutečnost, že zcela chybí úmysl zmařit provedení hlavního líčení, když byl po celou dobu v kontaktu se svým obhájcem, jakož i předsedou senátu, žádal o provedení hlavního líčení v nepřítomnosti, informoval o své cestě k hlavnímu líčení a následně se k hlavnímu líčení, byť se zpožděním, dostavil a soudu se omluvil. Ministr spravedlnosti považuje opožděný příchod obviněného k hlavnímu líčení za ojedinělý excés, když po celou dobu několikaletého řízení nebylo ze strany orgánů činných v trestním řízení v tomto směru vůči němu žádných výhrad. Ministr spravedlnosti konstatuje, že v případě opožděného příchodu obviněného A. Š. k hlavnímu líčení dne 16. 8. 1999 měl sice soud splněny formální podmínky pro aplikaci ustanovení § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř., materiální podmínky

takového postupu však splněny nebyly. Stížnost pro porušení zákona nesouhlasí s tvrzením soudu, že zcela ojedinělým pozdním příchodem k hlavnímu líčení v trestním řízení, v němž soudní projednávání věci trvá po dobu delší než čtyři roky, dal obviněný A. Š. najevo svůj pohrdavý přístup k samotnému soudnímu řízení a upřednostnil své osobní záležitosti. Pokud se soud nespokojil s vysvětlením a omluvou obviněného, měl použít mírnější prostředky k zajištění jeho včasné účasti u hlavního líčení, například ve formě uložení pořádkové pokuty podle ustanovení § 66 odst. 1 tr. ř., avšak v této trestní věci nebyly splněny materiální podmínky pro postup podle § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř.

Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. října 1999, č. j. 2 To 139/99-4236, byl v neprospěch obviněného A. Š. porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a jemu předcházejícím usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 20. 9. 1999, č. j. 40 T 5/97-4201, v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř., a dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. obě usnesení zrušil, a to včetně všech rozhodnutí na zrušená usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Nejvyšší soud přezkoumal podle ustanovení § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející a dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona nebyla podána důvodně.

Podle § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř., ve znění účinném před novelou provedenou zák. č. [265/2001](#) Sb., soud a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce rozhodne, že peněžitá záruka připadá státu, jestliže obviněný zaviněně se nedostaví na předvolání k úkonu trestního řízení, jehož provedení je bez jeho přítomnosti vyloučeno. Na důvody, pro které peněžitá záruka může připadnout státu, musí být obviněný a osoba, která peněžitou záruku složila, předem upozorněni.

Stížnost pro porušení zákona napadenému rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně pouze výtýká, že i když byly splněny formální podmínky pro aplikaci ustanovení § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř., materiální podmínky takového postupu podle názoru ministra spravedlnosti chybí. K tomu Nejvyšší soud považuje za nutné uvést, jak to již učinil ve více svých rozhodnutích, že stížnost pro porušení zákona je průlomem do právní moci rozhodnutí, a zpravidla proto narušuje stabilitu konečného a vykonatelného, v některých případech i již vykonaného rozhodnutí soudu a státního zástupce. V konkrétním případě tedy musí vždy převažovat zájem na zákonnosti rozhodnutí a postupu řízení, které pravomocnému rozhodnutí předcházelo, nad zájmem na stabilitě a nezměnitelnosti takového pravomocného rozhodnutí. Tak tomu bude pouze při zásadních a podstatných vadách, pro které nemůže napadené rozhodnutí obstát a kdy na právní moci není možno trvat, neboť by to bylo ohrožením zákonného a spravedlivého rozhodování. Uplatnění mimořádných opravných prostředků totiž znamená prodlužování řízení a prolomení principu nezměnitelnosti rozhodnutí, která již nabyla právní moci, proto je adekvátní toliko v případě výjimečných důvodů (viz odůvodnění nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 31. 10. 2001 sp. zn. Pl. ÚS 15/2001, publikovaného pod č. [424/2001](#) Sb.). V daném případě se obviněný nedostavil bez závažných důvodů včas k hlavnímu líčení, které se nemohlo vzhledem k ustanovení § 202 odst. 3 tr. ř. bez jeho přítomnosti konat. Z obsahu přezkoumávaného spisu je zřejmé, že obviněný A. Š. se k hlavnímu líčení nedostavil včas úmyslně, a proto se Nejvyšší soud ztotožňuje s názorem uvedeným v napadeném usnesení vrchního soudu, potvrzujícím správnost použití ustanovení § 73a odst. 3 písm. b) tr. ř. soudem prvního stupně. Jestliže ministr spravedlnosti ve svém mimořádném opravném prostředku uvádí, že je nutné zkoumat celkový přístup obviněného k trestnímu řízení a plnění povinností v souvislosti s úkony tohoto řízení, pak ovšem nelze při posuzování důvodnosti dané stížnosti pro porušení zákona nepřihlédnout ani k následnému chování obviněného A. Š.

Z obsahu trestního spisu Krajského soudu v Brně sp. zn. 40 T 5/97 je totiž zjevné, že obviněný A. Š.

se výkonu trestu odnětí svobody již po dobu dvou a půl roku úspěšně vyhýbá a na rozdíl od nepodloženého údaje stížnosti pro porušení zákona, se ve výkonu trestu odnětí svobody nenachází, naopak je zcela nezvěstný. I když by se připustilo, že důvody, pro které krajský soud rozhodl o připadnutí peněžité záruky státu, byly trochu vágní a jeho rozhodnutí bylo tvrdé, je evidentní, že nyní by byl postup podle § 73a odst. 3 písm. d) tr. ř. (vyhýbá se výkonu uloženého trestu odnětí svobody) naprosto opodstatněný. Za této situace přiznat stížnosti pro porušení zákona důvodnost by odporovalo účelu trestního řádu a smyslu trestního řízení vedeného proti obviněnému A. Š. Nejvyšší soud ji proto podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. v neveřejném zasedání (§ 274 věta třetí tr. ř.) zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)